

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ У ПРИМІСЬКІЙ ЗОНІ МЕГАПОЛІСУ

Є. В. Бутенко, кандидат економічних наук, доцент

Evg_cat@ukr.net

Г. С. Вінцелевич, магістр

Vintselevych@ukr.net

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація. У статті висвітлені наукові засади формування природоохоронних землекористувань в Україні. Досліджено складові приміських зон мегаполісів та процес їх розвитку сьогодні. У статті відображається вплив розвитку та розширення міст на користування землею та навколишнє середовище. Акцентовано увагу на те, що пришвидшення темпів урбанізації, супроводжує собою зникнення цінних природних і рекреаційних комплексів, втрату культурного й історичного надбання, а також викликає підвищення напруги у соціумі.

Проаналізовано статистичні та аналітичні дані Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Держгеокадастру України, Державної служби статистики України, Міністерства економіки України, матеріалів науково-практичних конференцій, семінарів, власні розрахунки автора.

Визначено необхідність створення відновного користування землею у приміській зоні мегаполісу. Проведено аналіз думок різних авторів, щодо визначення понять «рекреаційні території», «рекреаційне землекористування», «землі рекреаційного призначення». Здійснено огляд особливостей формування, використання та збереження рекреаційних територій.

Досліджено, що сформування системи упорядкованого розвитку рекреаційних теорій дає можливість реалізації та існування системи «людина – суспільство – довкілля», і в цілому, дає можливість реалізації національних інтересів майже кожної країни в світі.

У статті відображені найголовніші проблеми рекреаційного землекористування в Україні, а також механізми боротьби з ними, для того щоб в рекреаційній сфері залишилися ландшафтів, які забезпечують потребу населення у відпочинку.

Ключові слова: рекреаційне землекористування, приміська зона мегаполісу, рекреаційні території, землі рекреаційного призначення.

Постановка проблеми.

Питання збереження земель та їх властивостей, збереження придат-

ності земельної ділянки для організації певного напрямку рекреаційної діяльності посідає одне з ключових місць при формуванні будь-якого на-

селеного пункту та створенні в ньому в сприятливої атмосфери для повноцінного функціонування.

У контексті сьогоденного погіршення умов збалансованого розвитку природокористування, повсюдного переважання економічних пріоритетів над засадами сталого розвитку та суспільним інтересами в Україні в цілому, необхідно приймати важливі рішення на рівні держави для того щоб розширювати рекреаційні території та їх використання.

Багато завдань, в тому числі й забезпечення мегаполісів зеленими насадженнями чи забезпечення жителів місць для відпочинку та розвитку, які щорічно виносяться на розгляд влади не виконані й нині, а міста з роками лише стають більшими за своєю величиною та кількістю населення в них.

Враховуючи вищезазначене, потребує подальшого дослідження теоретичні, методичні та практичні засади формування рекреаційного землекористування в приміських зонах мегаполісів.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій.

Проблеми загального використання рекреаційних територій досліджували І. Рожко, О. Бейдик, І. Костяшкін, Р. Панас, Л. Холод і багато інших науковців. Поняття та зміст діяльності у галузі рекреації у науковій літературі має багато різних трактувань. Наприклад, визначення поняття «рекреація» наводять Мироненко Н. С. Та Твердохлебов І. Т., які під цією концепцією розуміють сукупність відносин та явищ, що виникають у процесі використання вільного часу для оздоровчої, пізнавальної, спортивної та культурно-розважальної діяльності у спеціалізованих сферах. [1] Але інші

вчені, Ніколаєнко Д. В. та Ніколаєнко Т. В. визначають відпочинок (відпочинок) як будь-яку діяльність або ж її відсутність, спрямовану на відновлення людських сил, яка може здійснюватися як на території постійного проживання, так і за її межами. [2]

Мета дослідження –проаналізувати принципи формування та функціональне використання рекреаційних зон у передмісті мегаполісу.

Результати дослідження та обговорення.

Мегаполіси вже не можна уявити без передмістя. Приміські території є надзвичайно цікавим об'єктом дослідження, оскільки ця територія пропонує багато пропозицій щодо захисту економічних, комунікативних, соціальних та екологічних проблем населення мегаполісів. Проаналізувавши сучасну та вітчизняну літературу, я прийшла до висновку, що територія навколо міста має багато визначень. Кожен вчений, дослідник тлумачить термін «приміська зона», ось деякі з них:

«Приміська зона — територія за межами міста, до складу якої входять ліси, лісопарки та інші зелені насадження, заклади та установи для масового відпочинку, землі сільськогосподарського призначення, виробничі та комунальні підприємства, що обслуговують місто, транспортні магістралі.» [3]

«Приміська зона – територія навколо міського центру, функціонально пов'язана з ним щодо постачання товарами та послугами, забезпечення зайнятості. Приміську зону часто визначають також як сферу впливу міста.» [4]

«Приміська зона – це територія, яка примикає до зовнішньої межі міста і має з ним стійкі соціальні, трудові, виробничі, економічні та інфраструктурні

зв'язки; являється резервом територіального розвитку міста, місцем розміщення об'єктів необхідних для його нормального функціонування, забезпечення мешканців міста та прилеглих територій земельними наділами для індивідуального та колективного житлового будівництва, ведення підсобного сільського господарства, садівництва і городництва, організації місць відпочинку з використанням місцевих рекреаційних можливостей і виконує захисні та санітарно-гігієні функції.» [5]

З усіх вищевказаних значень даного поняття зрозуміло одне, приміська зона – територія навколо міста, котра забезпечує функціонування міста, має різностороннє господарське значення та використовується для оздоровлення населення міста. Мегаполіс та приміська зона утворюють єдине ціле у функціональному, економічному, соціальному та екологічному устрої. В історичному аспекті розбудова приміських зон була пов'язана зі збільшенням кількості міського населення. Цей процес має необхідність у певних умовах для відповідного рівня розвитку приміського сільського господарства, різкого збільшення виробництва мало транспортбельних продуктів харчування для населення, що й поклало початок створенню та формуванню приміських зон поблизу великих міст і промислових центрів. Потрібність міста в приміській зоні на різних етапах його розвитку були різними як і функціональне призначення приміських зон. Зовсім недавно основним обов'язком приміської зони було забезпечення міста всім необхідним. На даний момент для приміської зони притаманна велика кількість зв'язків: економічних, культурно-побутових, адміністративно-управлінських, відбувається інтеграція приміських територій з містом, що дає можливість стверджу-

вати про новий виток розвитку системи «місто – приміська зона».

Рекреаційна діяльність організовується як результат функціонального зонування та проектів розвитку територій державних природних парків і провінційних ландшафтних парків, збереження, відновлення та використання їхніх природних комплексів і об'єктів, проектів організації території біосферних заповідників та збереження їх природних комплексів, а також проектів збереження та реконструкції парків – пам'яток садово-паркового мистецтва, проектів організації території зоопарків, дендропарків тощо.

Існує декілька тенденції формування рекреаційних зон:

- 1) розквіт рекреаційних зон по типу урбанізованих міст на основі курортних поселень або великих курортних об'єднань (курорти та курортні зони, прибережні зони відпочинку тощо);
- 2) піднесення значення рекреації на територіях між селами за допомогою створення парків відпочинку, в Україні вони можуть бути створені на базі природних національних та ландшафтних парків.

Основна класифікація рекреаційних зон така:

- міські, міжселищні, проміжні (у сільській місцевості);
- для короткострокового та тривалого відпочинку;
- константні, сезонні, тимчасові;
- природно-рекреаційна, аграрно-рекреаційна, виробничо-рекреаційна, змішана.

Проте не всі рекреаційні зони є відновними системами.

Вони набувають статусу рекреаційної системи, тільки, коли починають відповідати вимогам стандартної моделі рекреаційної системи. Як

об'єкт дослідження рекреації вона має соціальний характер та являє собою складну керовану систему.

Урбанізовані рекреаційні зони формуються на основі курортних поселень або великих курортних агломерацій. Найбільш розвиненими у цьому типі рекреаційних зон є прибережні зони відпочинку за кількістю відпочиваючих вони займають друге місце після столиць світу які інтенсивно відвідують туристи. Терміновий розвиток морського узбережжя породжував туристичний бум що призвів до впровадження промислових методів будівництва. У рекреаційну сферу це призвело до того що просторове планування курортів практично нічим не відрізняється від звичайних міст, так виникли міські рекреаційні комплекси Італії, Франції, Іспанії та інших країн.

Природний парк - це одиниця, інтереси охорони природи та інтереси відпочинку різні. Це місце з мало розвиненою природою або місце з інтригуючими природними та культурними цінностями.

Місця короткострокового розміщення рекреації -лісопарки та лісові дерева, розташована зона короткострокового відпочинку. Пов'язування функцій дозволяє з архітектурно -мистецькими, санітарно -гігієнічними, пізнавальними та лісовими функціями. У лісопарках і приміських лісах, можливий безкоштовний відпочинок - туризм у вихідні дні, екскурсії та прогулянки, дозволяє, відпочинок на пляжах та водяних станціях, ангели, катання на лижах та лижах, пиво та активний відпочинок, відпочинок на пляжах і водних станціях, рибна ловля, лижний спорт і лижні прогулянки, збір ягід і грибів і інші види рекреаційного дозвілля, залежно від місцевих особливостей лісопарків.

На існуючій стадії розвитку основними зв'язками між містом і містом є такі умови:

- Виробництво (перед містом з ринковою та технічною водою, деяка транспортабельна сільськогосподарська продукція, місцеві будівельні матеріали, дрова);
- Культура та житло (залежно від керівництва керівництва державної адміністрації у соціальній сфері, наприклад: закладів освіти, торгівлі, охорони здоров'я тощо);
- Сільське господарство (на основі постачання продуктів харчування з центру міста за рахунок міста та околиць);
- Інфраструктура (системи водовідведення та обслуговування, електростанції, лінії електропередач, системи зв'язку та канали, основні газо- та нафтопроводи, водопроводи, газові та нафтові прилади, охолоджувальні пристрої та димоходи);
- Рекреаційні зони (вже існуючі райони населення великого міста) у короткостроковій та тривалій опіці, охороні здоров'я;
- Робота (тут розташовані найважливіші та сортувальні станції, курорти, склади, молодіжний та транспортний комплекс).

Усі ці функції реалістичні для міста і практично непередбачувані: вони не можуть «розійтися» або «скинути», вони не можуть «заплутати». Зрозумійте лише особливості на додаток до сумісності з однією чи іншою територією, повністю поєднаної. Деякі з них мають хорошу сумісність і добре поєднуються на території: озеленення та рекреація, зелені насадження та релаксація тощо.

Однак, повернемося та більш детально розглянемо саме тему рекреаційного землекористування приміської території, що і є темою статті. На мою думку, саме рекреаційне значення та цей тип взаємодії міста і прилеглої території є

найважливішим для їх мешканців. Відпочинок та оздоровлення ніхто не відміняв. Дозвілля, робота у сфері праці та культури, а також життя мають характер відцентрового характеру, а в передмістях підтримується та функціонує масовий житловий район міського населення.

Чинний Земельний кодекс України дає «Визначення земель рекреаційного призначення», тобто «до земель рекреаційного призначення належать землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів». Стаття 51 ЗКУ встановлює «Склад земель рекреаційного призначення». Тому зони відпочинку включають ділянки з зеленими насадженнями та зеленими насадженнями у містах та інших населених пунктах, навчальні, туристичні та екологічні стежки, позначені туристичні стежки, ділянки, які займають будинки відпочинку, пен-

сії, об'єкти фізичної культури та спорту, туристичні бази, кемпінги, яхт-клуби, стаціонарні та наметові туристичні та оздоровчі табори, будинки рибалок та мисливців, дитячі туристичні станції, дитячі та спортивні табори, інші подібні об'єкти, а також землі, призначені для ведення сільського господарства та будівництва інших об'єктів для стаціонарного відпочинку. [6] З цього можна зробити висновок, що рекреаційне землекористування є своєрідним «братом» туризму, який активно розвивається у нашій країні.

Загальна площа земель України складає 60354,9 тис. га. Площа земель міст складає 1342,7 тис. га, селищ – 565,6 тис. га, сільських населених пунктів – 5671,3 тис. га, на яких проживає все населення країни. Найбільші площі населених пунктів зосереджені у Київській, Львівській, Івано-Франківській, Полтавській областях (рис. 1).

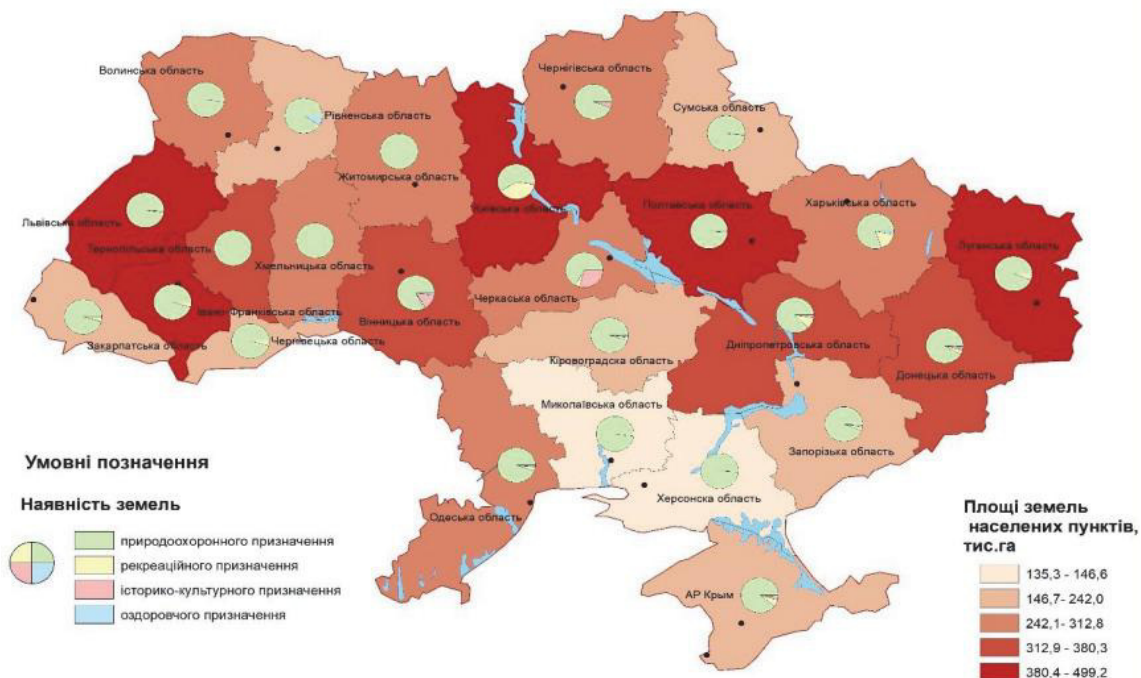

Рис. 1. Просторовий розподіл площ земель населених пунктів та наявності земель природоохоронного, рекреаційного, історико-культурного та оздоровчого призначення

Джерело: дані Державної служби статистики України

Задовільні кліматичні умови, наявність безлічі водойм визначають роль Київської області, як важливий рекреаційний регіон, де є санаторії, будинки та бази відпочинку, дитячі табори. До основних курортів належать: Біла Церква, Ворзель, Ірпінь, Конча-Заспа, Миронівка. Курорти також є оздоровчим: Лютий, Клавдієво-Тарасове, Буча. Найбільша з цих властивостей – Ірпінський регіон. У цьому регіоні є близько двох десятків санаторіїв та аптек, а також більше десяти таборів відпочинку.

У місті Буча є такі види рекреаційних зон:

- зона відпочинку природних ландшафтів (ліси та прибережні зони вздовж річок Рокач та Буча);
- зона відпочинку для активного відпочинку (громадські зони - міський пляж Бучі та пляжні зони з рядом необхідних зручностей);
- зона відпочинку з громадськими зеленими насадженнями (міський парк Буча, сквери, бульвари та інші зелені насадження);
- зона відпочинку та розваг (буферні зони громадських зелених насаджень).

Екологічний туризм є визначальним напрямом у Київській області. Основна мета екотуризму — охорона довкілля. У межах Київської області багато соснових, дубово-соснових, грабово-сосново-дубових лісів з домішкою берези, липи, клена з підляською ліщиною та брусницею, а також: листяні ліси; вільхові ліси; дубові ліси; лісопильні; вербові ліси; вільхові ліси з добіркою клена, берези; чагарники; трав'янисті луки; лугові ділянки. Київська область - новий регіон зеленого сільськогосподарського туризму. Це відбивається у народних промислах, туристичних маршрутах, сільському господарстві

та виготовленні натуральної продукції. Так Київська область має потужний природний потенціал для розвитку дозвілля та туризму.

Відповідно до Стратегії регіонального розвитку Києва на 2021-2027 роки, у 2014-2018 роках в регіоні були вжиті заходи щодо ефективного використання туристичного потенціалу на основі майже 6000 об'єктів історико-культурної спадщини, у тому числі 2060 археологічних пам'яток, 1175 історичних пам'яток, 316 архітектурних пам'яток України. Це старовинні поселення, поселення, цвинтарі, пагорби, змієподібні стіни, місця битв та історичних подій, археологічні пам'ятки, включені до реєстру нерухомих пам'яток, пам'ятки національного значення, більшість з яких є культовими спорудами XVI – XIX ст. Крім того, у регіоні є 18 пам'яток садово -паркового мистецтва та 20 - науки та техніки. За останні 5 років потік туристів до регіону збільшився на 39,0 відсотка. Однак через повільний запуск нових готелів та відбудову існуючих баз відпочинку та туристичних баз їхніми послугами не можуть скористатися майже 25 000 туристів, особливо ті, які відвідують Чорнобиль та інші об'єкти Чорнобиля.

За відомостями Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, інформація щодо земель рекреаційного призначення, зареєстрованих у державному земельному кадастрі на території України, становить: загальна площа земель рекреаційного призначення - 28 434,0 га на території Києва - 1162, 2 га, на території Київської області - 3 306,8 га (рис. 2). Надання земель для відпочинку на 1 особу в Київській області становить 0,0019 га.

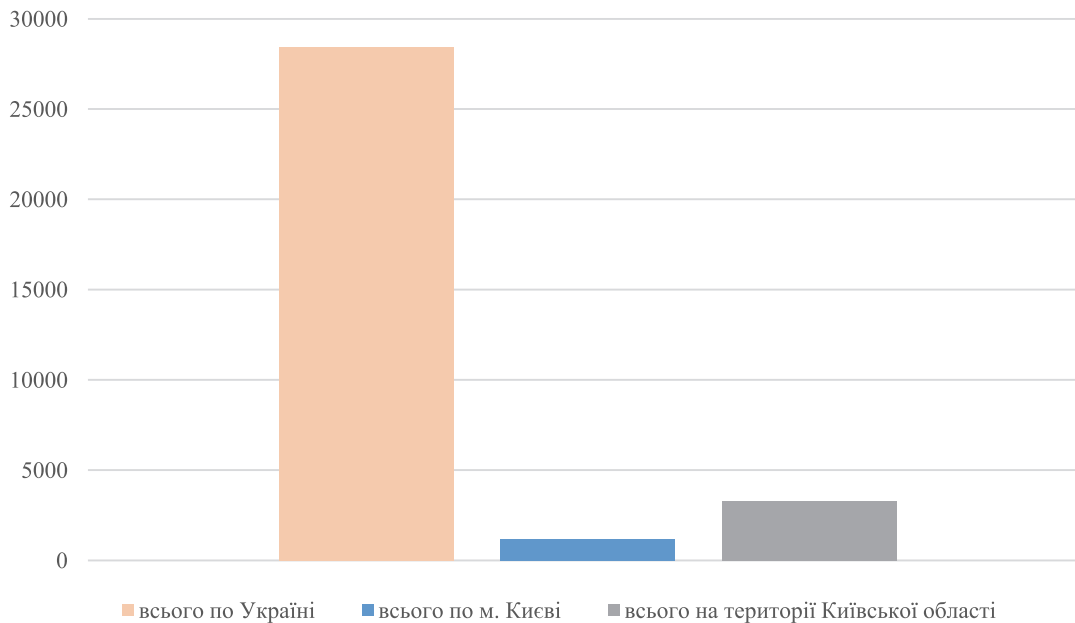

Рис. 2. Земельні ресурси рекреаційного призначення внесені до Державного земельного кадастру

Джерело: дані Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру

Туристичний потенціал Київської області базується на мережі туристичних маршрутів та мобільних туристичних об'єктах з детальною інформацією про туристичні визначні пам'ятки регіону.

Застосування методів ландшафтного проектування в землеустрої дає можливість коректно оцінити рекреаційний потенціал земель і провести їх зонування, розмежувати рекреаційні землі за видами і напрямками рекреаційної діяльності з урахуванням рекреаційної оцінки природних ресурсів, стійкості до антропогенних навантажень, існуючого стану використання земель. Метою зонування рекреаційного землекористування є облік внутрішньозональних особливостей територій, результати якого повинні використовуватись при обґрунтуванні заходів, направлених на поліпшення використання земель з урахуванням природно-територіальних особливостей, виражених у певному поєднан-

ні ландшафтно-екологічних умов. В умовах використання землі як засобу для рекреаційної діяльності зонування дасть змогу науково обґрунтовано вирішувати питання з організації рекреаційного землекористування.

Отже, процес науково-методичного забезпечення еколого-економічного зонування рекреаційного землекористування урбанізованих територій полягає у визначенні пріоритету, який спрямований на обдумане використання й охорону земель, застережливе використання ресурсів рекреації на урбанізованих територіях, а також задоволення потреб населення і рекреантів у відпочинку, оздоровленні та відновленні сил.

Висновки.

Таким чином, враховуючи проведені дослідження, рекреаційні території слід розглядати як просторову систему взаємопов'язаних компонентів екології, економіки та

соціуму, робота яких спрямована на максимальне задоволення відновного попиту населення. Повний контроль характеру використання територій рекреаційного землекористування, та забезпечення ефективної взаємодії з іншими суб'єктами управління, керуючись основами законів попиту і пропозиції – забезпечать збалансоване рекреаційне землекористування.

Встановлено, що туристично-рекреаційна діяльність характеризується високою прибутковістю, швидкою окупністю інвестицій, соціальною спрямованістю. Вона виступає однією з умов стабілізації стану економіки, а також є перспективним самостійним напрямом розвитку економіки країни. Рівень безпеки, соціально-економічні, політичні та управлінські чинники є перешкодами для розвитку туристично-рекреаційної діяльності нашої держави, одна дана галузь намагається розвиватися та процвітати, розширювати власні можливості та розкривати потенціал України.

Список використаних джерел

1. Мироненко Н. С., Твердохлебов И. Т. Рекреационная география. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1981. - 208 с.
2. Николаенко Д. В., Николаенко Т. В. Рекреационная география: учеб. пособие. Москва : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. - 288 с.
3. Оподаткування земель за межами населених пунктів // Вісник податкової служби України. – 2007. – № 42 (469). – С. 31-37.
4. Смолій В.А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В.А. Смолій, В.К. Федорченко, В.І. Цибух. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2006. – 372 с.
5. Ібатуллін Ш.І. Соціально-економічні зв'язки великого міста та його приміської зони / Ш.І. Ібатуллін // Науковий вісник НАУ. – 2006. – №102. – С. 30
6. Земельний кодекс України від 25.10.2001 №2768-III [Електронний ресурс]: Офіційний портал Верховної Ради України / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/>

References

1. Mironenko N.S., Tverdokhlebov I.T. (1981). *Rekreationsnaya geografiya* [Recreation-algeography]. Moscow: Publishing house Mosk. un-ta, 208.
2. Nikolaenko D.V., Nikolaenko T.V. (2001). *Rekreationsnaya geografiya: ucheb. Posobiye* [Recreational geology: text-book allowance]. Moscow: Humanit. ed. center VLADOS, 288.
3. *Opodatkuvannya zemel zamezhamy naselenykh punktiv* (2007) [Taxation of land outside the settlements]. Bulletin of the Tax Service of Ukraine, 31-37.
4. Smoliy V. A., Fedorchenko V.K., Tsybukh V.I. (2006). *Entsyklopedychnyyslovnnyk-dovidnyk z turizmu* [Encyclopedic dictionary-reference book on tourism]. Kiev. Ukraine: SlovoPublishingHouse, 372.
5. Ibatullin Sh. I. (2006). *Sotsialno-ekonomichnizvyazkyvelykohomistatayohoprymyskoy-izony* [Socio-economic ties between the big city and its suburbs]. *Naukovyyvisnyk NAU*, 102, 30.
6. *LandCodeofUkraine: Official portal of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/>

E. Butenko, H. Vintselevych

PECULIARITIES OF FORMATION OF RECREATIONAL LAND USE IN THE SUBURBAN ZONE OF THE MEGAPOLIS

[https://doi.org/](https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.03.07)

[10.31548/zemleustriy2021.03.07](https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.03.07)

Abstract. *The article covers the scientific principles of environmental land use formation in Ukraine. There were studied components of suburban areas of megacities and the process of their development nowadays. The article reflects*

the impact of urban development and expansion on land use and the environment. Emphasis is placed on the fact that the acceleration of urbanization is accompanied by the disappearance of valuable natural and recreational complexes, the loss of cultural and historical heritage, as well as causes high tension in society.

In the article were analyzed statistical and analytical data of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine, the State Geocadastr of Ukraine, the State Statistics Service of Ukraine, the Ministry of Economy of Ukraine, materials of scientific and practical conferences, seminars, and the author's calculations.

The need to create a restoration of land use in the suburban area of the megacity has been identified. The author carried out the analysis of opinions of various authors concerning the definitions: "recreational territories", "recreational land use", "lands of recreational purpose". In the article, there is a review of the peculiarities of the formation, use, and preservation of recreational areas.

It was investigated that the formation of a system of orderly development of recreational theories allows the implementation and existence of the system "man - society - environment", and in general, allows the realization of national interests of almost every country in the world.

The article reflects the main issues of recreational land use in Ukraine, as well as mechanisms to solve them so that in the recreational sphere there are terrains that meet the needs of the citizens in recreation.

Keywords: recreational land use, suburban area of the megacity, recreational areas, lands for recreational purposes.

Е.В. Бутенко, А.С. Винцелевич
ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ
РЕКРЕАЦИОННОГО ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ
В ПРИГОРОДНОЙ ЗОНЕ МЕГАПОЛИСА

[https://doi.org/](https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.03.07)

10.31548/zemleustriy2021.03.07

Аннотация. В статье освещены научные основы формирования природо-охранных землепользования в Украине. Исследовано составляющие пригородных зон крупных городов и процесс их развития в современном обществе. В статье отражается влияние урбанизации на землепользование и окружающей среды. Акцентируется внимание на том, что развитие урбанизации сопровождается исчезновением ценных природных и рекреационных комплексов, потерей культурного и исторического наследия, повышением социальной напряженности.

Исследование осуществлялось на основе статистических и аналитических данных Министерства защиты окружающей среды и природных ресурсов Украины, Госгеокадастру Украины, Государственной службы статистики Украины, Министерства экономики Украины, материалов научно-практических конференций, семинаров, собственные расчеты автора.

В статье обоснована необходимость создания рекреационного землепользования в пригородной зоне мегаполиса. Исследован понятийный аппарат в части трактовки понятий «рекреационные территории», «рекреационное землепользование», «земли рекреационного назначения». Осуществлена оценка особенностей создания, использования и поддержания рекреационного землепользования в пригородной зоне мегаполиса. Раскрыто процедуру формирования земель рекреационного назначения, значимость этих территорий.

В результате установлено, что важнейшими проблемами рекреационного землепользования в Украине является обеспечение высокого качества отдыха, расширение многообразия возможностей использования рекреационных земель и ресурсов, тесно связанные с ними, удовлетворение потребности людей в общении с природой и восстановления

здоровья населения. Однако коренное преобразование ландшафтов и широкомасштабное развитие урбанизации привели к снижению рекреационной ценности ландшафтов и тем самым к формированию рекреационных зон на землях, малопригодных для других видов хозяйственного использования. Все это негативно сказывается на качестве отдыха, раз-

нообразия рекреационной деятельности и на способности оставаться в рекреационной сфере ландшафтов, которые обеспечивают потребность населения в отдыхе.

Ключевые слова: рекреационное землепользование, пригородная зона мегаполиса, рекреационные территории, земли рекреационного назначения.